

Selectie van Mediatoren in de Vreedzame Wijk: Procedures en Effecten

Bacheloronderzoek Deelopdracht 4: Artikel

Datum: 18-06-2013

Annemiek den Engelsman, 3675513

Anoek van der Grift, 3686973

Doortje de Rooij, 3481107

Renée Verkerk, 3700364

Begeleider: Bob Horjus

Abstract

Dit artikel onderzoekt de rol van de selectieprocedures voor leerling mediators in het programma van de Vreedzame Wijk. Literatuur laat zien dat deze selectieprocedure een grote rol kan spelen in de werkzaamheid van het bemiddelingsproces. Desondanks is er tot nu toe nog zeer weinig bekend over hoe deze selectie in zijn werk gaat in de Vreedzame Wijk, en de effecten die dit heeft op leerlingen. Met behulp van kwalitatieve en kwantitatieve technieken is deze relatie onderzocht. Er blijken op scholen verschillende selectieprocedures te worden gebruikt, zowel democratisch als niet-democratisch. Deze procedures lijken echter geen effect te hebben op het beeld dat kinderen hebben van leerling-mediatoren. Resultaten tonen geen effect van afwijzing voor de rol van mediator op de participatie in het project. Om deze resultaten te bevestigen is onderzoek met meer respondenten gewenst.

In this thesis the role of selection methods for peer-mediators in the project "Vreedzame Wijk" is evaluated. A review of the literature shows that the selection method plays an important role in the efficacy of peer-mediation. Despite these indications, there is still very little known about the selection in the participating schools and the effects this has on students. This thesis explores this issue using qualitative and quantitative methods. Schools appear to be using both democratic and non-democratic methods. The methods do not seem to have a significant effect on the way pupils perceive peer-mediation. Results show no effect of being rejected for the role of peer-mediator on the level of participation in the project. To validate these results research with more participants is needed.

Inleiding

Peermediation, in het Nederlands vrij vertaald leerlingmediatie, is een programma dat kinderen helpt ruzies op te lossen. Het is begonnen in de Verenigde Staten en is een aantal jaren geleden overgenomen door Nederlandse programmaontwikkelaars. Sinds een aantal jaar vindt dit programma ook plaats in Kanaleneiland(Utrecht), in het kader van het programma de Vreedzame Wijk, een integraal programma dat streeft naar een verandering in de schoolcultuur (Van Dijken, Horjus, & De Winter, 2012).

Een belangrijk element in de Vreedzame Wijk is het bestaan van wijkmediatoren. Deze mediators, die geacht worden onpartijdig te zijn, helpen conflicten op te lossen tussen andere kinderen. In het programma De Vreedzame School worden leerlingen uit groep 7 en 8 geselecteerd voor de taak van peermediator. Zij zullen vervolgens een aanvullende mediatietraining ontvangen (De Baat, 2010). Daarnaast krijgen alle kinderen van de school les over het structureel oplossen van ruzies (Johnson & Johnson, 2001). Na overleg met de ouders krijgen deze leerlingen uit groep 8 die al mediator zijn op een Vreedzame School training tot wijkmediator. In de Vreedzame Wijk leren ze hoe ze hun mediatievaardigheden ook in kunnen zetten bij conflicten tussen kinderen in de wijk (Nederlands Jeugdinstituut, 2013).

Deze functie van mediator is populair bij kinderen. Zelfs in zo'n grote mate dat er meer kinderen zijn die mediator willen worden dan er plaatsen zijn (Horjus, 2013). Er vindt dus selectie plaats. De selectieprocedure voor de wijk mediators vindt plaats binnen de Vreedzame School. Scholen hebben daarbij de mogelijkheid hun eigen beleid te kiezen, er zijn geen richtlijnen of protocollen (Van Dijken et al., 2012). Het is dus waarschijnlijk dat de selectiemethode van scholen verschillen, daarom wordt er in dit artikel onderzoek gedaan naar deze selectiemethodes en de invloed hiervan op de participerende kinderen.

Zo hebben Daunic, Smith, Robinson, Miller en Landry (2000) onderzoek gedaan naar de effectiviteit van schoolprogramma's, waarbij het curriculum gericht is op conflict resolutie en leerling mediatie. Zij vonden dat onder andere de manier waarop leerling mediators worden geselecteerd van cruciaal belang is voor de effectiviteit van de mediatie. De selectieprocedures die zij aantreffen in hun onderzoek varieerden van het gebruik van leerling-nominaties tot de selectie door leerkrachten.

Bovendien blijkt de kwaliteit van de mediators belangrijk voor een succesvolle mediatie (Daunic et al., 2000). Er zijn persoonlijkheidseigenschappen die als belangrijk worden beschouwd voor leerling mediators, zoals het hebben van respect voor leeftijdsgenoten, bekwaamheid in communicatie, het vermogen tot leiderschap, een gevoel van verantwoordelijkheid, betrouwbaarheid, eerlijkheid en empathie (Schumpff, Crawford, & Bodine, 1997).

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

Ook laat onderzoek zien dat het belangrijk is dat de geselecteerde groep mediators representatief is voor de diversiteit van de leerling-populatie (Daunic et al., 2000; Johnson & Johnson, 1996; Schrupf et al., 1997). De selectieprocedure voor mediators resulteert echter vaak in bevooroordeelde selecties. De voorkeur gaat dan uit naar leerlingen die door leraren en andere leerlingen gerespecteerd worden en worden beschouwd als betrouwbaar, gemotiveerd en betrokken (Johnson & Johnson, 1996; Smith, Daunic, Miller, & Robinson, 2002). De groep mediators op scholen bestaan dus vaak voornamelijk uit 'succesvolle' of 'leiderschap-type' leerlingen in plaats van een doorsnede van de leerling-populatie (Daunic et al. 2000).

Onderzoeksresultaten hebben aangetoond dat er significante verschillen bestaan tussen de attitudes van leerling mediators en een gematchte controlegroep, voorafgaande aan de mediatie-training. Deze attitudes hebben betrekking op hun houding ten opzichte van conflicten, het belang van communicatie en het openstaan voor verschillen tussen kinderen. De scores vormden een indicatie voor positievere attitudes onder de mediators, dit al voorafgaande aan de mediatie-training (Smith et al., 2002).

Er ontstaan dilemma's wanneer alleen de 'beste' leerlingen met voorbeeldig schoolgedrag en hoge schoolprestaties worden geselecteerd voor de taak. Sterke leerling mediators zijn niet per definitie 'goede' leerlingen (Daunic et al., 2000). Mediators kunnen door de twistende partijen gezien worden als een selecte, niet representatieve groep die niet goed in staat is om hun problemen te begrijpen. De twistende partijen zullen er daardoor minder snel voor kiezen om vrijwillig deel te nemen aan het bemiddelingsproces. De sociale aanvaardbaarheid van bemiddeling bij een conflict is afhankelijk van zijn aantrekkingskracht tot een breed scala van leerlingen, voornamelijk tot degene die het meest waarschijnlijk storend of agressief gedrag vertonen (Daunic et al., 2000; Schrupf et al., 1997). Bij het bemiddelen zijn een aantal factoren zoals overtuigingskracht en leiderschap belangrijk, om invloed te hebben op hun leeftijdsgenoten (Day-Vines, Day-Hairston, Carruthers, Lupton-Smith, 1996, zoals geciteerd in Bickmore, 2002).

Selectie blijkt dus belangrijk voor de werkzaamheid van projecten. Maar selectie betekent noodzakelijkerwijs ook dat een aantal kinderen wordt afgewezen. En afwijzing blijkt een groot effect te kunnen hebben op kinderen. Zo blijkt dat kinderen die door leeftijdsgenoten worden afgewezen op latere leeftijd meer internaliserende problematiek ervaren (Kistner, Balthazor, Risi, & Burton, 1999; Nesdale, & Lambert, 2009) en vaak een groter gevoel van eenzaamheid hebben dan kinderen die niet worden afgewezen (Asher, Parkhurst, Hymel, & Williams., 1990; Boivin, Hymel, & Bukowski, 1995). Ook is een verband gevonden tussen afwijzing en externaliserende problematiek bij kinderen.

Uit onderzoek van Harrington (2006) bleek dat een gevoel van boosheid en frustratie na afwijzing vooral samenhangt met het gevoel ergens recht op te hebben.

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

Deze negatieve gevoelens na afwijzing kunnen allemaal een negatieve bijdrage leveren aan de participatie en de mening over het project. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat vooral een gevoel van boosheid het enthousiasme van kinderen zou kunnen onderdrukken (Harrington, 2006). Daarnaast is er een verband gevonden tussen afwijzing door kinderen uit de klas en participatie in de klas. Kinderen die vaker worden afgewezen participeren in mindere mate in de klas in vergelijking met de kinderen die niet of minder regelmatig worden afgewezen (Ladd, Herald-Brown, & Reiser, 2008).

De literatuur laat dus zien dat de selectie van mediators effect kan hebben op de werkzaamheid van het project. Ten eerste blijkt dat de keuze voor welke kinderen mediator worden, de effectiviteit van de mediatie kan beïnvloeden. Het is belangrijk dat de selectie van mediators de hele populatie van kinderen goed representeert. Als dit niet het geval is, kan dat een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van de peermediatie (Daunic et al., 2000; Schrupf et al., 1997). Ten tweede kunnen kinderen negatieve emoties ervaren na afwijzing (Nesdal, & Lambert, 2007). Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat kinderen in mindere mate participeren in een project.

Naar aanleiding van deze resultaten uit de literatuur wordt in dit artikel onderzocht of kinderen die afgewezen worden voor het mediatorschap in mindere mate participeren in het project de Vreedzame Wijk. De hoofdvraag van dit onderzoek is: Wat is het effect van de selectieprocedures voor mediatorschap op de participatie van kinderen binnen het project Vreedzame Wijk?

Methode

De doelstelling van dit onderzoek is onderzoeken of er een verband bestaat tussen de gehanteerde selectieprocedures voor mediators en de participatie van leerlingen binnen het project de Vreedzame Wijk. Om dit verband aan te kunnen tonen zijn een drietal onderzoeksvragen behandeld. Allereerst is onderzocht welke selectiemethoden er worden gehanteerd in de verschillende participerende scholen. Vervolgens is gekeken of het selectieproces op scholen effect heeft op de waardering die kinderen hebben met betrekking tot de geselecteerde mediators. Ten slotte is onderzocht of afwijzing voor de rol van mediator een effect heeft op de participatie van die leerlingen.

Onderzoeksdesign en Dataverzameling

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een mixed method design. De data werd verzameld via een al bestaande semi-gestructureerde kindervragenlijst van het project de Vreedzame Wijk. Deze vragenlijst is aangevuld met een aantal extra vragen die van belang zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. De vragenlijst bestaat uit multiple-choice vragen en open vragen, waardoor zowel kwantitatieve als kwalitatieve data kon worden verkregen. De vragenlijst is door middel van face-to-face interviews afgenomen bij de respondenten. Bovendien is door een extra vragenlijst data verzameld met betrekking tot het selectieprocedures die participerende scholen hanteren. Deze

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

vragenlijst is door scholen ingevuld. De vragen zijn kwalitatief van aard, om zo volledige informatie te verkrijgen met betrekking tot het gehanteerde selectieproces.

Wetenschappelijk en Maatschappelijke Context

Dit onderzoek was voornamelijk exploratief van aard. Er is nog weinig tot niets bekend over de groep kinderen die graag mediator zouden willen worden maar hier niet voor geselecteerd zijn, de 'afgewezen' groep. Ook over de selectieprocedures op scholen bestaat weinig duidelijkheid. Dit onderzoek heeft getracht helderheid op deze punten te verschaffen. Ook is er een poging gedaan om een verband aan te tonen tussen afwijzing voor het mediatorschap en participatie, beide belangrijke aspecten van het project (Van Dijken, Horjus, & de Winter, 2012). Daarbij is geprobeerd de invloed van de selectieprocedures op de participatie van leerlingen te verhelderen. Deze informatie zou gebruikt kunnen worden bij de verbetering van de projecten de Vreedzame School en Vreedzame Wijk en het longitudinale onderzoek dat daarbinnen wordt uitgevoerd.

Populatie en Steekproef

De populatie van het onderzoek bestond uit kinderen tussen de 8 en 12 jaar die wonen in Kanaleneiland en die wel eens hebben deelgenomen aan een gestructureerde activiteit van de vreedzame wijk. De steekproef was aselekt, de onderzoekers hebben een gestructureerde activiteit bezocht en elk kind dat daar bereid was om mee te werken aan het onderzoek werd ondervraagd. Wanneer ouders aanwezig waren, is er om toestemming gevraagd. Medewerking van alle respondenten is volledig vrijwillig en anoniem. Respondenten werden vooraf geïnformeerd.

Validiteit en Betrouwbaarheid

De vragenlijst die is gebruikt, is de al bestaande kindervragenlijst van Vreedzame Wijk. Er wordt uitgegaan van een goede validiteit en betrouwbaarheid (Van Dijken et al., 2012).

Operationalisatie van de Deelvragen

Deelvraag 1: Welke selectiemethoden worden er op de scholen gehanteerd en hoe denken de leerlingen hierover?

Het doel van deze vraag is te ontdekken wat voor selectieprocedures er worden toegepast bij de verschillende vreedzame scholen in Kanaleneiland. De participerende scholen kiezen hun eigen beleid, er worden geen strikte richtlijnen gevolgd (Van Dijken, Horjus, & de Winter, 2012). Hierdoor bestaat weinig duidelijkheid met betrekking tot de gehanteerde selectieprocedures. Onderzoek heeft aangetoond dat de selectieprocedures op scholen vaak resulteren in bevooroordeelde selecties, waarbij de groep mediators voornamelijk bestaat uit 'succesvolle' of 'leiderschap-type' leerlingen in plaats van een doorsnede van de leerling-populatie (Daunic et al., 2000; Johnson & Johnson, 1996; Smith, Daunic, Miller, & Robinson, 2002). Omdat scholen geen richtlijnen volgen, wordt verwacht dat de selectieprocedures niet-democratisch en bevooroordeeld zullen verlopen.

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

Deze onderzoeksvraag is beantwoord aan de hand van een vragenlijst die is afgenomen op Vreedzame scholen in Kanaleneiland. De volgende onderwerpen zijn bevraagd: Het selectieproces, de leerling-aspecten waar op gelet wordt en eventuele overeenstemming tussen de selectieprocessen van scholen. In de codering van de ingevulde lijsten is onderscheid worden gemaakt tussen democratische (kinderen mogen meebeslissen in de selectie) en niet-democratische selectieprocedures (kinderen worden niet betrokken bij de selectie).

Deelvraag 2: Heeft de selectieprocedure effect op de waardering van kinderen over de geselecteerde mediators?

Uit de literatuur blijkt dat wanneer alleen 'de beste' leerlingen worden geselecteerd voor de rol van mediator, de overige leerlingen minder snel zullen deelnemen aan bemiddelingsprocessen (Daunic et al., 2000). De deelname aan bemiddelingsprocessen bleek bijzonder moeilijk te onderzoeken. Daarom is gekozen om te onderzoeken welk beeld kinderen hebben van mediators. Verwacht werd dat een democratische en onbevooroordeelde selectieprocedure een positiever beeld geeft bij kinderen omdat zij de mediators zien als een representatieve groep.

De representativiteit van de mediators is geoperationaliseerd met de volgende vragen: *"Wat vind je van de leerlingen die op jouw school en in de Wijk zijn geselecteerd als mediator?"* *"Wat vind je van de manier waarop de leerlingen worden geselecteerd als mediator?"* *"Welke eigenschappen vind jij dat een mediator moet hebben?"* *"Denk je dat de mediators jou kunnen helpen om een conflict op te lossen?"* *"Waarom?"* Vervolgens zijn deze antwoorden vergeleken met de gehanteerde selectieprocedure van de desbetreffende school, die verkregen is in deelvraag 1.

Deelvraag 3: Is er een relatie tussen afwijzing voor de functie van mediator en participatie?

Wanneer kinderen zich wel opgegeven hebben om mediator te worden maar niet gekozen of geselecteerd worden, kan dit gezien worden als een vorm van afwijzing, wat weer gevoelens van frustratie en boosheid kan oproepen, en bij kan dragen aan verminderde deelname binnen het project. In deze onderzoeksvraag is getracht om dit verband voor de Vreedzame Wijk aan te tonen. De verwachting is dat kinderen die afgewezen zijn voor de rol van peermediator in mindere mate zullen participeren in het project de Vreedzame Wijk.

Afwijzing wordt in dit onderzoek gedefinieerd als het niet worden gekozen voor de rol van peermediator, terwijl de leerling dat wel had gewild. Afwijzing is geoperationaliseerd aan de hand van een drietal vragen uit vragenlijst. De vragen *"Ben je mediator?"* *"Ben je wijkmediator?"* *"Zou je mediator willen worden?"* zijn gebruikt om van elk kind in kaart te brengen of ze wel of niet zijn afgewezen.

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

Participatie wordt in dit paper gezien als het actief deelnemen aan maatschappelijke processen. Hierin zijn gradaties te onderscheiden van mate van participatie (Hart, 1997) waarbij gelet wordt op gevoelens van verantwoordelijkheid en eigenaarschap. Participatie wordt geoperationaliseerd met de vragen 37 t/m 47 uit de kindervragenlijst. Deze vragen zijn bedoelt om het participatieniveau te kunnen beoordelen op basis van de participatieladder van Hart (1997).

Resultaten

Beschrijvende statistieken

Voor dit onderzoek zijn $n=30$ kinderen geïnterviewd in drie verschillende speeltuinen in de wijk Kanaleneiland. De bezochte speeltuinen zijn de V. E. T., de speeltuinen Eilandsteede en Anansi. De sekseverdeling was $n= 13$ meisjes en $n = 18$ jongens. De leeftijd van kinderen lag tussen de 8 en 12 jaar, met een gemiddelde leeftijd van $\mu =9.61$ ($\sigma = 1.33$). In tabel 1 is de verdeling van participanten over de scholen te zien. Een groot deel van de kinderen had ouders van allochtone afkomst. In de steekproef waren $n= 9$ kinderen mediator, waarvan één ook wijkmediator.

Tabel 1.

Verdeling van de participanten over de basisscholen.

School en manier van Mediatorselectie	Aantal participanten
Da Costaschool	2
De Kaleidoscoop	6
Maasplein	1
Joannes XXIII	7
Luc Stevensschool	1
Lukasschool	2
Anne Frankschool	6
Zeven Gavenschool	3
Al Hambra	2
Aboe Da'oedschool (niet in Kanaleneiland)	1

Deelvraag 1: Welke selectiemethoden worden er op de scholen gehanteerd en hoe denken de leerlingen hierover?

Voor het beantwoorden van deze deelvraag zijn digitaal vragenlijsten gestuurd naar elf Vreedzame scholen in Kanaleneiland. De scholen zijn meerdere malen telefonisch benaderd om een zo'n groot mogelijke respons te realiseren. Uiteindelijk is van zeven

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

scholen respons ontvangen, waarvan slechts vier bruikbare antwoorden opleverden. Het aantal bruikbare antwoorden was vier van de elf benaderde scholen.

Aan de scholen is gevraagd hoe zij de leerlingen selecteren als mediators. Uit de verkregen informatie blijkt dat alle scholen een andere manier gebruiken om mediators te selecteren. Omdat de respons van de scholen vrij beperkt is, zijn ook reacties van de leerlingen meegenomen in het beantwoorden van de deelvragen, waardoor het mogelijk was om de gegevens van vijf scholen te analyseren. De gehanteerde selectiemethodes zijn gelabeld als democratisch of niet-democratisch. Deze gegevens zijn gepresenteerd in tabel 2.

Tabel 2

Overzicht van de gehanteerde selectiemethoden op de basisscholen

.Selectiemethode	Scholen
Democratisch	Al Hambra Lukasschool Da Costaschool
Niet-democratisch	Kaleidoscoop Maaspleinschool

Drie scholen lijken een democratische selectiemethode te hanteren. Een democratische selectieprocedure wordt gekenmerkt door de actieve rol van de leerlingen; leerlingen mogen stemmen voor mediators of spelen op een andere manier een rol in de keuze. Één leerling van de Al Hambraschool heeft aangegeven dat de leerkracht de beslissende keuze maakt, wanneer meerdere kinderen uit de stemming naar voren komen. Op selectiemethoden van de overige twee scholen zijn gelabeld als niet-democratisch, de leerkracht of trainer beslist wie er mediator worden.

De meningen van kinderen met betrekking tot de democratische en niet-democratische selectieprocedures verschillen. De meeste leerlingen hebben aangegeven dat zij het eens zijn met de democratische selectiemethode, door middel van het stemmen: *"Zo komt er geen ruzie"*. De Kaleidoscoop heeft aangegeven dat in principe alle leerlingen in groep 6/7 mediator worden. Een leerling vindt dit een goed idee: *"Als iemand dan druk is kan een ander helpen"*. Een leerling van een andere school concludeerde dat het selecteren van slechts een aantal mediators geen goede methode is: *"omdat andere kinderen het ook graag willen"*.

De scholen blijken bij het selecteren van mediators vooral te letten op persoonlijke eigenschappen van kinderen zoals motivatie en voorbeeldgedrag, goed kunnen omgaan met andere kinderen en inlevingsvermogen. Slechts één school geeft aan rekening te houden met de representativiteit van kinderen; zij proberen *"de groep zo*

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

gemêleerd mogelijk te maken, dus jongens/meisjes, autochtoon-allochtoon en populair/bescheiden”.

Uit de resultaten blijkt dus dat er diversiteit bestaat tussen scholen in de selectiemethodes die zij hanteren om mediators te selecteren, dit is in overeenstemming met de verwachting. Bovendien blijkt uit de resultaten dat de docenten vaak de leerlingen kiezen met de meest positieve eigenschappen. Slechts één school gaf aan dat zij de mediators zo representatief mogelijk proberen te maken door verschillende soorten kinderen te kiezen.

Deelvraag 2: Heeft de selectieprocedure effect op de waardering van kinderen voor de geselecteerde mediators?

Om deze deelvraag te beantwoorden wordt de kwalitatieve data geanalyseerd, verkregen van scholen en leerlingen. Ten eerste is er gekeken welke eigenschappen leerlingen als belangrijk ervaren voor mediators en wat hun mening is over mediators. Vervolgens is er gekeken of deze overeenstemmen met de antwoorden van de scholen. Er is te weinig data om per school deze vergelijking uit te voeren, dus er wordt een algemeen beeld geschetst.

De eigenschappen die de leerlingen als belangrijk ervaren voor mediators vertonen overeenkomsten met de eigenschappen waarop de scholen letten. De meeste leerlingen hebben aangegeven dat de mediators lief moeten zijn, deze eigenschap kan gekoppeld worden aan de omgang met andere leerlingen, een eigenschap die scholen belangrijk vinden. Toch vinden ook een aantal leerlingen dat mediators soms streng moeten kunnen zijn. Leerlingen vinden het daarbij belangrijk dat de mediators de conflicten moeten kunnen oplossen en daarbij het stappenplan volgen. Een leerling heeft aangegeven dat het belangrijk is dat mediators weten hoe ze anderen kunnen helpen. In het algemeen waren de leerlingen positief te spreken over de mediators. Een aantal is iets minder positief, maar geen van de kinderen laat zich negatief uit over de mediators.

De scholen geven aan bij de selectie van mediators voornamelijk te letten op de motivatie van de leerlingen, het vertonen van voorbeeldgedrag en hun vaardigheden zoals parafraseren, inlevingsvermogen, verantwoordelijkheidsgevoel voor het welzijn van anderen en de omgang met andere leerlingen. De eigenschappen waar scholen op letten komen dus grotendeels overeen met de eigenschappen die kinderen verwachten bij 'goede' mediators. Er wordt daarom verwacht dat er veel tevredenheid is over dit onderdeel van de selectieprocedure.

Ten tweede is geanalyseerd of de leerlingen denken dat de mediators hen kunnen helpen bij het oplossen van een conflict. Van de $n = 19$ kinderen die deze vraag hebben beantwoord, hebben 15 leerlingen aangegeven dat zij denken dat mediators hen wel kunnen helpen bij het oplossen van een conflict. Zo zei een leerling het

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

volgende: *"Zij hebben er voor geleerd, kinderen kunnen het misschien beter dan volwassenen, omdat zij met die kinderen te maken hebben en hebben misschien meer invloed omdat ze meer met elkaar omgaan"*. Veel leerlingen staan dus positief tegenover de hulp van een mediator bij het oplossen van een conflict. De overige kinderen vonden dat volwassenen hen beter kunnen helpen.

Om ten slotte te kunnen beoordelen of er in de praktijk ook echt gebruik van wordt gemaakt is er aan de leerlingen gevraagd of zij wel eens een conflict hebben opgelost met hulp van een mediator. Van het totaal aantal kinderen dat de vraag heeft beantwoord ($n = 19$), hebben 12 leerlingen aangegeven wel eens de hulp van een mediator te hebben gebruikt. Opgemerkt moet worden dat een aantal kinderen heeft aangegeven nog geen gebruik te hebben gemaakt van de hulp van een mediator, maar dit ook nog niet nodig te hebben gehad. Een van de geïnterviewde mediators heeft al meerdere keren geholpen bij het oplossen van conflicten van andere kinderen.

Deelvraag 3: Is er een relatie tussen afwijzing voor de functie van mediator en participatie?

Voor het beantwoorden van deze deelvraag over de relatie tussen afwijzing en participatie hebben we gebruikt van het totale data bestand in tegenstelling tot de vorige twee deelvragen. Dit bestand bestond uit $n=124$ kinderen. De sekseverdeling was $n= 63$ meisjes en $n = 61$ jongens. De leeftijd van kinderen lag tussen de 8 en 12 jaar, met een gemiddelde leeftijd van $\mu =10.56$ ($\sigma = 1.44$). Er waren in dit onderzoek $n= 32$ kinderen mediator, waarvan 6 ook wijkmediator.

Voor deze deelvraag is er een nieuwe onafhankelijke variabele gecreëerd op basis van de vragen: *"Ben je mediator?"*, *"Ben je wijkmediator?"* en *"Zou je mediator willen worden?"*. Deze onafhankelijke variabele heeft betrekking tot het willen zijn van mediator. Hiermee wordt het begrip afwijzing getoetst, de kinderen ervaren afwijzing voor het mediatorschap of ervaren dit niet. Bij afgewezen kinderen werden alleen de kinderen meegenomen in de analyse die in aanmerking kwamen voor het mediatorschap. De kinderen die wel mediator wilden worden maar nog te jong waren ($n = 32$) werden niet meegenomen in de analyse. Het totaal aantal kinderen dat werd betrokken is $n=74$. Relatief veel ($n = 24$) kinderen bleken te maken hebben gehad met afwijzing voor de functie van mediator, dit is 33.8 % van het totaal aantal kinderen.

De mate van participatie beschouwd als afhankelijke variabele. Om de mate van participatie te kunnen toetsen is er gebruik gemaakt van de verschillende treden van de participatieladder van Hart (Hart, 1997). De gescoorde trede is gebaseerd op de vragen 37 t/m 46 uit de kindervragenlijst.

Om de participatie van kinderen te vergelijken op afwijzing, moet er een onafhankelijke t-toets uitgevoerd worden. De eerste voorwaarde voor het uitvoeren van een onafhankelijke t-toets is een normale verdeling van de respondenten op de

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

participatieladder met een piek te zien op de geïnformeerde trede. De tweede voorwaarde voor de onafhankelijke t-toets is de homogeniteit van de variantie, de resultaten tonen aan dat deze vrij zwak is (Cronbach's $\alpha = .5$). Een mogelijke verklaring voor deze resultaten is de subjectiviteit van de beoordeling door de verschillende onderzoekers. Aan de voorwaarden voor minimaal meetniveau en onafhankelijkheid van de scores wordt wel voldaan.

Ondank dat er niet aan alle voorwaarden wordt voldaan is er toch een onafhankelijke t-toets uitgevoerd om een indicatie te kunnen vormen voor het resultaat. Uit de uitgevoerde onafhankelijke t-toets blijkt dat het verschil tussen de afgewezen kinderen ($M = 2.00$, $SE = 1.48$) en de niet-afgewezen kinderen ($M = 2.06$, $SE = 1.37$), op de participatie ladder niet significant is ($t(54) = -.15$, $p = .48$, $\alpha = .05$).

Mogelijk is de groep kinderen die geen verlangen had om mediator te worden, minder gemotiveerd om te participeren binnen de Vreedzame Wijk. Hierdoor zouden zij de waarde op de participatieladder naar beneden halen. Deze groep zou hierdoor de gemiddelde score op de participatieladder, voor de niet-afgewezen groep, verlagen. Deze hypothese zal getoetst worden door de groep kinderen zonder het verlangen om mediator ($n = 27$) te worden uit te sluiten van de analyse. Vervolgens is een tweede onafhankelijke t-toets uitgevoerd. Uit deze resultaten blijkt dat het gemiddelde op de participatieladder van de niet afgewezen groep daarmee iets hoger ligt ($M = 2.57$, $SE = 1.22$) in vergelijking met de afgewezen groep ($M = 2.00$, $SE = 1.48$). Dit verschil blijkt echter ook niet significant te zijn ($t(34) = -1.21$, $p = .25$, $\alpha = .05$). Uit deze resultaten blijkt uit deze resultaten dat de relatie tussen afwijzing voor de functie van mediator en de participatie van de leerling niet significant is.

Conclusie

In dit onderzoek is de volgende hoofdvraag behandeld: Wat is het effect van de selectieprocedures voor mediatorschap op de participatie van kinderen binnen het project Vreedzame Wijk? Omdat er nog vrij weinig bekend is over dit onderwerp, is dit voornamelijk een exploratief onderzoek.

Ten eerste is gekeken naar de selectieprocedures die er op de verschillende scholen worden gehanteerd. Omdat er geen respons is gekregen van alle scholen, is het niet mogelijk om dit voor alle scholen vast te stellen. Uit de resultaten blijkt dat drie scholen een democratische selectieprocedure hanteren en twee scholen een niet-democratische. Geïnterviewde kinderen van een democratische school geven bijna allen aan tevreden te zijn over de selectieprocedure. Bij niet-democratische scholen zijn de meningen van kinderen verdeeld. Omdat het om zo weinig respondenten gaat, kan hier niet de conclusie worden getrokken dat kinderen van democratische scholen meer tevreden zijn over de gehanteerde selectieprocedure. De verwachting dat de selectieprocedures niet-democratisch en bevooroordeeld zullen verlopen omdat er geen

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

strikte richtlijnen worden gevolgd, is ten dele bevestigd. Er zijn scholen die een democratische selectieprocedure hanteren, maar ook scholen met een niet-democratisch selectieproces. Daarnaast lijkt ook een deel van de selecties tot bevooroordeelde selecties. Vaak worden leerlingen met de beste eigenschappen gekozen. Dit komt overeen met bevindingen van Daunic en collega's (2000).

Ten tweede is onderzocht of de selectieprocedure effect heeft op de mening van kinderen over de geselecteerde mediators. Hierover kan geen eenduidig antwoord worden gegeven. Uit de resultaten blijkt dat bijna alle kinderen positief zijn over de geselecteerde mediators. De eigenschappen die kinderen zoeken in een mediator, komen vrijwel overeen met de eigenschappen waarop scholen aangeven mediators op te selecteren. Daarnaast geven veel kinderen aan de hulp van een mediator goed te kunnen gebruiken bij het oplossen van een conflict en de meerderheid van de geïnterviewde kinderen geeft aan deze hulp al eens gebruikt te hebben. Vrijwel alle kinderen lijken dus tevreden te zijn over de geselecteerde mediators. Omdat er maar weinig respondenten zijn, kan er geen conclusie worden getrokken over het verschil in meningen over geselecteerde mediators tussen kinderen van democratische en niet-democratische scholen. De verwachting dat een democratische en onbevooroordeelde selectieprocedure een positiever beeld geeft bij kinderen, omdat zij de mediators zien als een representatieve groep, kan dus niet worden aangenomen. Dit is dan ook niet in overeenstemming met de ander onderzoek (Daunic et al., 2000).

Ten slotte werd onderzocht of er een relatie is tussen afwijzing voor de functie als mediator en participatie in de Vreedzame Wijk. De verwachting hierbij was dat kinderen die afgewezen zijn voor de rol van peermediator in mindere mate zullen participeren in het project de Vreedzame Wijk. Deze relatie blijkt echter ook niet significant.

Scholen gebruiken dus verschillende selectieprocedures, zowel democratisch als niet-democratisch. Deze procedures lijken echter geen effect te hebben op kinderen. Ook afwijzing voor de functie van mediator blijkt geen effect te hebben.

Discussie

Dit onderzoek laat dus geen significante verschillen zien tussen de afwijzing voor mediatorschap en participatie binnen Vreedzame Wijk. Toch biedt de data uit de vragenlijsten van de scholen waardevolle informatie, want in de voorbereiding op dit onderzoek bleek dat er nog weinig bekend is over de selectieprocedure voor mediators op Vreedzame scholen. Dit onderzoek, hoewel beperkt, laat hier hopelijk wat licht op schijnen. Er is dan ook informatie naar boven gekomen die in vervolgonderzoek naar Vreedzame Wijk zeker interessant kan zijn.

Een tekortkoming van dit onderzoek is het feit dat de gegevens van slechts vier deelnemende scholen in de analyse is opgenomen. Dit is erg weinig om conclusies op te baseren. Hoewel de elf scholen op meerdere momenten en via verschillende kanalen zijn

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

benaderd, hebben slechts vier reacties bruikbare data opgeleverd. Twee Vreedzame scholen gaven aan dat zij niet met mediators werken. Ook tijdens de interviews met kinderen bleek dat (jonge) kinderen soms vragen niet begrepen of interesse verloren tijdens de afname. Deze beide problemen zouden de betrouwbaarheid en validiteit van de data hebben kunnen beïnvloeden.

Tijdens het onderzoek bleek het noodzakelijk de tweede deelvraag aan te passen. In plaats van deelname aan de bemiddelingsprocessen van kinderen is nu de waardering van kinderen met betrekking op mediators. De literatuur laat zien dat de selectieprocedure invloed kan hebben op hoe representatief kinderen de mediators vinden. Echter, omdat de vraag pas in een later stadium van het onderzoek is veranderd, was de operationalisatie wellicht niet ideaal om de representativiteit te meten. Dit zou effect kunnen hebben op de validiteit van de deelvraag.

Hierop aansluitend was de timing van het onderzoek niet juist. De selectieprocedure voor mediators vindt vroeg in het schooljaar plaats, terwijl dit onderzoek in de laatste maanden van het schooljaar is uitgevoerd. De eventuele emotionele effecten die afwijzing kan hebben, kunnen na meer dan een half jaar zijn afgenomen.

Hoewel de lage respons nadelige gevolgen heeft voor het onderzoek, geeft de verkregen data wel inzicht in de procedures van de scholen. Het feit dat twee scholen geen mediators trainen, kan de effectiviteit van De Vreedzame Wijk en De Vreedzame School mogelijk negatief beïnvloeden. Peermediatie is namelijk een essentieel onderdeel van de beide programma's (Van Dijken et al., 2012) en wordt ook meegenomen in de longitudinale metingen van het project. De antwoorden van kinderen die wel op een Vreedzame school zitten, maar niet met mediators te maken krijgen, zouden een vertekend beeld kunnen geven van onder andere de rol die mediators spelen. Deze bevinding biedt interessante, hoewel enigszins verontrustende informatie, waar aandacht aan zou moeten worden besteed.

Ook blijkt informatie van de scholen soms tegenstrijdig met de antwoorden van de leerlingen. Zo geeft een leerling van de Zeven Gaven School informatie over de manier waarop mediators op hun school worden gekozen, terwijl de contactpersoon van die school aangeeft niet met mediators te werken. Leerlingen van de Anne Frankschool laten weten dat ze op een Vreedzame School zitten, terwijl de directie aangeeft dat de school niet Vreedzaam is. Deze inconsistenties hebben negatieve gevolgen voor de betrouwbaarheid van de antwoorden en zijn te scharen onder niet-opzettelijke respondentfouten. Ook bleek tijdens de afname van de vragenlijsten dat een aantal kinderen (vooral jonge kinderen van 8 en 9 jaar) weinig tot geen kennis hebben van mediators. Vreedzame School en Wijk hebben onder andere tot doel dat kinderen

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

worden betrokken bij hun omgeving. Kinderen zouden beter geïnformeerd kunnen worden over het project.

Hoewel uit dit onderzoek dus geen significante resultaten zijn gebleken, biedt de literatuur toch indicaties die wijzen op het belang van selectieprocedure voor participatie en voor de effectiviteit van conflictoplossing. Het kan daarom relevant zijn om hier later opnieuw onderzoek naar te doen, met meer data voor een completer beeld van de situatie. Mogelijk is een andere manier van dataverzameling geschikter, bijvoorbeeld face-to-face interviews, waardoor meer en kwalitatief betere data beschikbaar komt. De kans bestaat dat, door de beperkingen van dit onderzoek, zaken niet zichtbaar zijn geworden die wel degelijk effect kunnen hebben op de werkzaamheid van het project.

Hoewel dit onderzoek geen duidelijke effecten heeft laten zien, is er wel degelijk waardevolle informatie uit naar voren gekomen. Uit het literatuuronderzoek blijkt een duidelijke rol voor de selectieprocedure, terwijl dit onderzoek aantoont dat binnen de Vreedzame Wijk hier nog weinig aandacht aan wordt besteed. Extra aandacht voor dit proces binnen het project is dus zeker gewenst. Overeenstemming tussen de scholen zou goed kunnen zijn, waarbij ook acht wordt geslagen op de representativiteit van de leerlingen. Kinderen worden nog maar op een deel van de scholen betrokken bij de selectieprocedure. Op dit vlak kunnen verbeteringen worden doorgevoerd op scholen.

Referenties

- Asher, S. R., Parkhurst, J. T., Hymel, S., & Williams, G. A. (1990). Peer rejection in childhood. In R. A. Asher, & J. D. Coie (Ed.), *Peer rejection and loneliness in childhood* (pp. 253-273). Cambridge: Cambridge U.P.
- Bickmore, K. (2002). Good training is not enough: Research on Peer Mediation Program Implementation. *Social Alternatives, 21*, 33-38. doi:10.1002/crq.17
- Biesta, G. J. J., Lawy, R. S., & Kelly, N. (2009). Understanding young people's citizenship learning in everyday life: The role of contexts, relationships and dispositions. *Education, Citizenship and Social Justice, 4*, 5-24. doi:10.1177/1746197908099374
- Boivin, M., Hymel, S., & Bukowski, W. M. (1995). The roles of social withdrawal, peer rejection, and victimization by peers in predicting loneliness and depressed mood in childhood. *Development and psychopathology, 7*, 765-785. doi:10.1017/S0954579400006830
- Daunic, A. P., Smith, S. W., Robinson, T. R., Miller, M. D., & Landry, K. L. (2000). School-wide conflict resolution and peer mediation programs: Experiences in three middle schools. *Intervention in School and Clinic, 35*, 94-100. doi:10.1177/105345120003600204
- De Baat, M. (2010). Databank effectieve jeugdinterventies: Beschrijving 'De Vreedzame School'. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload op 16-03-2013 van www.nji.nl.
- Harrington, N. (2006). Frustration intolerance beliefs: Their relationship with depression, anxiety, and anger in a clinical population. *Cognitive Therapy and Research, 30*, 699-709. doi:10.1007/s10608-006-9061-6
- Hart, R. A. (1997). Children's participation. The theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care. New York: Unicef
- Horjus, B. (2013). Presentatie bachelorthesis project De Vreedzame Wijk.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2001). Peer mediation in an inner-city elementary school. *Urban Education, 36*, 165-178. doi:10.1177/0042085901362002
- Kistner, J., Balthazor, M., Risi, S., & Burton, C. (1999). Predicting dysphoria in adolescence from actual and perceived peer acceptance in childhood. *Journal of Clinical Child Psychology, 28*, 94-104. doi:/10.1207/s15374424jccp2801_8
- Ladd, G. W., Herald-Brown, S. L., & Reiser, M. (2008). Does chronic classroom peer rejection predict the development of children's classroom participation during the grade school years? *Child development, 79*, 1001-1015. doi:10.1111/j.1467-8624.2008.01172.x

SELECTIEPROCEDURES EN AFWIJZING

Nesdale, D., & Lambert, A. (2007). Effects of experimentally manipulated peer rejection on children's negative affect, self-esteem, and maladaptive social behavior. *International Journal of Behavioral Development, 31*, 115-122.
doi:10.1177/0165025407073579

Nederlands Jeugdinstituut beschrijving Vreedzame Wijk (n.d.). Verkregen op 12 maart 2013, op <http://m.nji.nl/smartsite.dws?ch=MOB&id=125842&recordnr=32&toon=uitgebreid&setembed>

Schrumpf, F., Crawford, D. K., & Bodine, R. J. (1997). *Peer mediation: Conflict resolution in schools: Program guide*. San Diego: Research Press.

Smith, S. W., Daunic, A. P., Miller, M. D., & Robinson, R. T. (2002). Conflict resolution and peer mediation in middle schools: Extending the process and outcome knowledge base. *The Journal of Social Psychology, 142*, 567-586.
doi:10.1080/00224540209603919

Ten Dam, G., Geijsel, F., Reumerman, R., & Ledoux, G. (2010). *Burgerschapscompetenties: De ontwikkeling van een meetinstrument*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

Van Dijken, M. W., Horjus, B., & De Winter, M. (2012). Van school naar huis door een Vreedzame Wijk. *Achtergrondrapportage. Onderzoek naar Vreedzame Wijk Kanaleneiland*. 2010-2011. Utrecht: Universiteit Utrecht.

